

Spørgsmaal. Man maa dertil sige: Nej, det er der ikke, thi der findes i Virkeligheden kun tre politiske Grundprincipper og kan ikke findes flere, saa vist som der ikke findes mere end to Hovedgrundspørgsmaal og har fra Arilds Tid været og er og bliver kun disse to Grundspørgsmaal, som kunne danne Grundlinierne for de forskellige Partier. Det er til den ene Side det Spørgsmaal, der knytter sig til de to Ord: Aristokrati og Demokrati, Spørgsmaalet om, hvem der skal styre. Og der staar altsaa Venstre lige overfor Højre og staar paa Selvstyrets Hovedprincip. Der faldt en i saa Henseende betegnende Ytring fra det ærede Medlem for Københavns 4de Valgkreds (Birck) i Anledning af Bispevalget i Aarhus, hvor han rettede en Tak til Kultusministeren, fordi han ikke havde taget Hensyn til de Ønsker, der vare fremkomne fra Præster og Menighedsraad i Anledning af Bispevalget. Jeg kan saa godt forstaa, at der kan komme en saadan Udtalelse fra en Højremand, thi det er jo ifølge Højres Principper de Herrers Mening og Overbevisning, at det er det bedste, at al Ting styres ovenfra ved Hjælp af Autoritet og Disciplin. Vi andre mene nu, at det gaar meget bedre, naar det bygges op nede fra, at selv det kirkelige Liv gaar bedst, naar det bygges op nede fra, at der kaldes paa Befolkningens Interesse og Ansvarfølelse, og at den Bisp, der sidder i Kraft af den Tillid, han har hos Præster og Menigheder, sidder med større Autoritet og Styrke end den, som kun sidder der af en Ministers Naade. Det er det ene Spørgsmaal, som danner Grundlinierne, Spørgsmaalet om Folkets Selvstyre. Til den anden Side have vi det Spørgsmaal, der knytter sig til de to gamle Ord: liberal og social, Spørgsmaalet om den enkeltes Forhold til Samfundet. Der ligger Grænsen mellem Venstre og Socialdemokratiet, idet Socialdemokratiet jo frem for alt ser paa Helheden, paa Samfundet, og vil lade det enkelte Menneske gaa op som et Led i Kæden, et Hjul i Maskineriet, medens derimod Venstres, den liberale Tankegang ser paa det enkelte Menneske som en Verden for sig, hvor det først og fremmest gælder om at give det Lejlighed til at udforme sine Ejendommeligheder og give det Ret og Anledning til at komme frem med det Initiativ og den Kraft, der kan ligge hos det.

Det socialdemokratiske Princip, som det i økonomisk Henseende er udtrykt i Bladet „Social-Demokraten“ af Dr. Gustav

Bang: „Stordriften skal ikke modarbejdes, men fuldkommengøres“, gaar altsaa ud paa, at f. Eks. en stor Gaard skal blive ved at drives som en stor Gaard, men kun paa den Maade, at en socialdemokratisk Forretningsfører skal være Leder af Driften paa bedre Maade, end denne hidtil har været øvet. Det vil jeg gerne tro kan lade sig gøre, men vi mene alligevel, at det er bedst at gaa den Vej, som er anvist i Loven om Husmandslodder i det lille udmærkede Forslag, som den højtærede Finansminister har fremsat om Udstykning af Herregaarde, hvor der stiles mod det Maal, at enhver Mand kan sidde selvstændig paa sit eget. Det er det samme, der f. Eks. paa Skolevæsenets Omraade giver sig Udslag i, at Socialdemokratiet holder paa en stor Fællesskole, som skal være for alle og udstyres saa godt og rigeligt som muligt. Men vi Venstremænd maa dertil føje, at hvis der er et Mindretal, som siger: Vi ønske vore Børn oplærte i en bestemt religiøs eller antireligiøs Retning, som vi ikke finde i den offentlige Skole, skulle disse Folk ikke blot have Ret til at danne deres egen Skole, men ogsaa kunne gøre Regning paa Statens Støtte hertil.

Et Udtryk for en Mangel paa Frisind i den Retning, Mangel paa Respekt for den enkeltes Overbevisning, finder jeg i den Udtalelse, som det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borgbjerg) fremsatte forleden Dag i Anledning af Gudstjenesten her ved Rigsdagens Aabning. Ærede Medlemmer ville huske, hvorledes han ankede over denne Gudstjeneste og det, som Præsten den Gang havde sagt. Nu er det ikke min Sag at forsvare Pastor Ifversen eller hans Optræden hverken ved denne eller ved andre Lejligheder, og jeg kan for saa vidt godt være med til at udtale et Ønske om — ikke, at denne Gudstjeneste skulde bortfalde, men at den saa vidt muligt skulde holdes saaledes, som Grundtvig ønskede det med et mere folkeligt Præg og saaledes, at der ikke holdtes Opvækkelsesprædiken eller Menighedsprædiken, men Prædiken paa et almindeligt folkeligt religiøst Grundlag, hvor der blev talt til Menneskets Samvittighed og Ansvarfølelse. Men det kommer nu ikke Sagen ved her. Det, som vi maa lægge Mærke til, er ikke, at det ærede Medlem klagede over de Udtalelser, som Præsten fremkom med — for det er jo en fuldstændig rimelig Sag —, men at det ærede Medlem klagede over, at Præsten i det hele taget kunde faa Lejlighed til at frem-